

MINISTARSTVO KULTURE

PRIJEDLOG

**ELABORAT
O
OPRAVDANOSTI OSNIVANJA REGIONALNOG CENTRA ZA PODSTICANJE
MEĐUNARODNOG POVEZIVANJA U KULTURI**

Cetinje, septembar 2011. godine

SADRŽAJ

I UVOD

II POTREBE ZA OSNIVANJEM CENTRA

III CILJEVI, ZADACI I ORGANIZACIJA CENTRA

- 1) Ciljevi
- 2) Preliminarna procjena ključnih funkcija Centra
- 3) Preliminarna organizacija Centra

IV KONCEPCIJA OSNIVANJA I RAZVOJA

V SREDSTVA ZA REALIZACIJU ELABORATA

I UVOD

Međunarodno povezivanje država u kulturi je bitan element globalnih integracionih procesa i izuzetno važan instrument za afirmaciju nacionalnih identiteta i kulturnih raznolikosti.

Crna Gora kao multikulturalna, mitietnička i multikonfesionalna zajednica ima potrebu da očuva ove kulturne vrijednosti i da na osnovu toga gradi svoju platformu uključivanja u evropske i šire kulturne integracije. Identitetsku potrebu Crna Gora je prepoznala i afirmisala na Ministarskoj konferenciji u okviru inicijative "Savjet ministara kulture Jugoistočne Evrope" održanoj na Cetinju 24.04.2010. godine, koja je završena usvajanjem Deklaracije u kojoj pored ostalog stoji:

„Ujedinjeni težnjom ka punoj afirmaciji svih izraza stvaralaštva kroz nove oblike regionalne saradnje, podržavamo ideju formiranja Regionalnog centra za podsticanje međunarodnog povezivanja u kulturi među državama, koji bi bio centar ukrštanja različitih kultura, važan integrativni faktor među zemljama i doprinio bi razvoju individualne i kolektivne svijesti o zajedničkom istorijskom utemeljenju kulturnih veza i demokratskih vrijednosti“.

Istovremeno ova ideja je protežirana kroz Program »Cetinje - Grad kulture 2010 - 2013« jer neposredno doprinosi afirmaciji Cetinja u međunarodnu kulturnu prijestonicu.

U skladu sa navedenim, Kordinacioni tim za sprovođenje Programa »Cetinje - Grad kulture 2010 - 2013« je, uvažavajući značaj inicijative za osnivanje ustanove sa međunarodnim prefiksom, obrazovao Radnu grupu za izradu Elaborata o opravdanosti osnivanja Regionalnog centra za podsticanje međunarodnog povezivanja u kulturi (u daljem tekstu: Centar).

Polazeći od izražene političke volje država učesnica navedene Ministarske konferencije, ovaj dokument ima za cilj da podstakne proces odlučivanja o osnivanju zajedničke institucije koja bi bila nosilac međunarodne kulturne saradnje, integracionih i stvaralačkih procesa i istovremeno obezbjeđivala njihovu identitesku promociju. U tom smislu, Nacrt elaborata predstavlja inicijalni dokument, u formi platforme koja profiliše model Regionalnog centra za međunarodno povezivanje u kulturi, za pregovore o koncipiranju modaliteta osnivanja i funkcionisanja ove međunarodne institucije. To podrazumijeva da se u daljoj realizaciji ove ideje uključe sve zainteresovane države angažovanjem eksperata u zajedničkom stručnom tijelu. Minimalni standard za osnivanje Centra je politička volja najmanje tri države.

II POTREBE ZA OSNIVANJEM CENTRA

Razmjena kulturnih iskustava čini nezamjenjiv element društava koja su organizovana i funkcionišu na osnovu vladavine prava i poštovanja ljudskih prava i fundamentalnih sloboda.

U procesu integracije zemalja regiona sa zemljama članicama EU, a u kontekstu očuvanja i promovisanja kulturne raznolikosti, nameće se kao neophodnost osnivanje institucije - Centra, koji će stvoriti nove uslove u pogledu poboljšanja zajedničke saradnje i koordinacije u oblasti kulture i koherentne i strukturane mogućnosti saradnje nezavisnih kulturnih scena i institucija.

Pojedine zemlje konstituisale su na različite načine svoj okvir međunarodne kulturne saradnje, ali u odnosu na postojeći nacionalni okvir djelovanja i određeni broj međunarodnih organizacija, projekata i inicijativa, nedostaje regionalno pozicioniranje i korišćenje određenih prednosti koje su adekvatne novom društvenom kontekstu regiona. Zajednički nastup u širem evropskom kontekstu, uspostavljanje zajedničkih projekata i razvoj tržišta jesu pitanja postojećih kapaciteta za saradnju i uspostavljanje regionalnog okvira i prepoznatljivosti u Evropi.

Centar se osniva na osnovu političke volje i zajedničke inicijative zemalja osnivača, iz potrebe stvaranja uslova za formiranje sveobuhvatne kulturne arene gdje bi bližom saradnjom i organizovanom razmjenom znanja i informacija, svi mogli naći mjesto za promociju svoje kulture.

Jačanje i izgradnja institucionalnih kapaciteta na nivou Crne Gore posebno je značajna u pogledu izazova koje donosi proces evropskih integracija, što podrazumijeva restrukturiranje postojećih ili osnivanje novih institucija.

Državna politika usmjerena ka njegovanju multietničnosti, multikulturalnosti i multikonfesionalnosti, kao i visok rejting koji Crna Gora uživa u pogledu nacionalne tolerancije, značajno je preporučuje da sjedište Centra bude na Cetinju.

Osnivanjem Centra, Cetinje bi postalo centar ukrštanja različitih kultura i steklo bi status međunarodne kulturne prijestonice. Centar bi bio važan integrativni faktor među državama i doprinosio bi razvoju individualne i kolektivne svijesti o pripadnosti zajedničkoj kulturi i demokratskim vrijednostima.

Centar svojom djelatnošću nema za cilj preklapanje nadležnosti unutar kulturnih politika Crne Gore i ostalih država osnivača. Naprotiv, Centar inicira jačanje kulturnih identiteta kroz regionalnu kulturnu dimenziju koja iz bogatog nasljeđa zemalja članica, kao i savremenih procesa u kulturi, na nov način repositionira prostor Jugoistočne Evrope i njegovo konstituisanje kroz koncipiranje i izvođenje interkulturnih projekata. Na taj način se dodatno stimuliše njegov adekvatan kulturni sadržaj koji je već pokrenut u nizu platformi, projekata i inicijativa. Osnivanje Centra računa na objedinjavanje tog započetog procesa i na uspostavljanje kontinuiranog i organizovanog djelovanja.

U procesu pristupanja Crne Gore EU, osnivanje Centra predstavlja značajan input i podršku širenju evropskih ideja kao što je jačanje evropskog identiteta, značaja pripadnosti EU i interkulturni dijalog.

III CILJEVI, ZADACI I ORGANIZACIJA CENTRA

1) Ciljevi

Centar prvenstveno ima za cilj profilisanje medijatorske i promotivne misije u kulturi, prostor svog dugoročnog djelovanja, kroz uspostavljanje organizovane i dugoročne kulturne saradnje u izgradnji naprednijeg oblika međunarodne kulturne saradnje u odnosu na postojeće bilateralne oblike država članica i izgradnja stabilnog i održivog modela kulturne razmjene. Iz ovog osnovnog cilja izvode se i sljedeći dodatni ciljevi:

- Stimulisanje procesa razmjene programa u kulturi i projektne saradnje, koja Centar definiše kao centar izvrsnosti i važan resurs u transferu znanja i baze podataka u oblasti kulture, i
- Kvalitetnije međunarodno kulturno pozicioniranje regiona Jugoistočne Evrope

2) Preliminarna procjena ključnih funkcija Centra:

- Podsticanje međunarodnog povezivanja u oblasti kulture
- Promocija kulture kao instrumenta i platforme za unaprijeđenu bilateralnu i multilateralnu saradnju
- Razvoj projektne saradnje i razmjene projekata unutar regiona i regiona sa drugim činiocima kulture i kulturne politike u Evropi
- Popularizacija i promocija svih aspekata važnosti razmjene kultura država osnivača sa posebnim osvrtom na njegovu ulogu u njegovanju međukulturnog dijaloga, kao i u očuvanju i promociji kulturne raznolikosti
- Harmonizacija između inicijativa u kojima učestvuju države osnivači
- Integrisani pristup upravljanju kulturnim resursima, kako bi se u potpunosti iskoristio potencijal sinergijskog djelovanja između kulturne baštine, savremenog stvaralaštva i razvojnih procesa
- Povećanje doprinosa kulture regionalnim razvojnim procesima, sa posebnim osvrtom na razvoj i uspostavljanje tržišta za proizvodnju, potrošnju i razmjenu kulturnih i kulturnih industrija
- Podspješivanje zajedničkih izdavačkih i prevodilačkih projekata kao jednog od glavnih instrumenata za promociju različitih kultura
- Uspostavljanje mehanizama za obezbjeđivanje finansijskih sredstava za implemetaciju srodnih (zajedničkih) aktivnosti

- Mobilizacija resursa i formiranje mreže eksperata za određene oblasti i posebno za primjenu novih trendova u kulturnim politikama
- Promocija značaja razvoja i unapređivanja institucionalnih i kadrovskih kapaciteta
- Izgradnja web portala za promociju kulturne raznolikosti i djelovanje Centra)
- Izrada zajedničkih baza podataka u raznim oblastima kulture, koje će biti namijenjene za prikupljanje i širenje relevantnih informacija, u cilju omogućavanja razmjene znanja kako bi se podspješila usklađenost nacionalnih strategija međunarodnim standardima
- Razvijanje partnerstva između državnih institucija i privatnog sektora država osnivača u smislu razmjena dobrih praksi u uspostavljanju privatno-javnih partnerstava u različitim aspektima kulture, od menadžmenta u kulturi do promocije savremenih kulturnih izraza.
- Uspostavljanje partnerskih mreža za posredovanje i pomoć institucijama, organizacijama, samostalnim umjetnicima i stvarocima u kulturi za povezivanje i lakše uključivanje u EU programe i fondove
- Podsticanje zemalja koje nijesu članice Evropske unije da ubrzaju proces integracije u EU putem izvornih kulturnih politika, strategija i aktivnosti u skladu sa vrijednostima koje su ustanovljene u Evropskoj Uniji
- Razvijanje proaktivnog odnosa prema medijima i javnom djelovanju u sferi kulture
- Kulturni most za podsticanje komunikacije i razvijanje javne svijesti o značaju saradnje među narodima država osnivača

3) Preliminarna organizacija Centra

- Odjeljenje za razvoj strategija i projekata
- Odjeljenje za istraživanje kulturnih politika
- Odjeljenje za promociju i implementaciju
- Služba za logistiku

Menadžment i kadrovska struktura definisaće se Studijom izvodljivosti ovog Elaborata.

Planirani prostor za smještaj Centra je Zgrada bivšeg Austrougarskog poslanstva na Cetinju

Preliminarna organizaciona shema

IV KONCEPCIJA OSNIVANJA I RAZVOJA

Regionalni okvir, tj. geografska mapa koja se uspostavlja predstavlja niz otvorenih mogućnosti u cilju uspostavljanja i jačanja regionalne dimenzije kompleksa Jugoistočne Evrope kroz kulturu kao njen osnovni konstituens.

Integracijski procesi na evropskom nivou odvijaju se između različitih regiona koji su prostorno i funkcionalno upućeni jedni na druge. Zemlje Jugoistočne Evrope predstavljaju primjer novog regiona koji je utemeljen devedesetih godina XX vijeka, a u sebi uključuje i niz drugih potencijalnih naziva i djelova koji nose različiti političku i kulturnu konotaciju (Balkan, podunavske zemlje, Mediteran, zemlje bivše SFRJ, Zapadni Balkan i sl.). Svi ti različiti kulturni obrasci otvaraju prostor povezivanja i širenja djelatnosti i misije Centra u kontekstu dinamičkog povezivanja i sadejstva prostora Jugoistočne Evrope i njegove prezentnosti u evropskom kontekstu.

Koncepcija razvoja Centra računa na sve dinamičniji kontekst u zemljama regiona koji je u procesu pridruživanja EU. Kulturni kontekst u kome je naglašena potreba za međunarodnom kulturnom saradnjom, dobija svoj adekvatan evropski identifikacijski sadžaj koji kreiraju različiti akteri kulturnih politika u zemljama regiona.

Crna Gora je inicijator osnivanja Centra, koji računa da postane međudržavna institucija uz podršku Savjeta Evrope. Taj okvir definiše sadržaj nacrta Elaborata, tj. dvije osnovne faze u razvoju projekta: pripremnu fazu i konstituisanje Centra.

U tom cilju, potrebno je preduzeti sljedeće aktivnosti:

- O usvajanju ovog Nacrta elaborata i daljoj proceduri osnivanja i konstituisanja Centra potrebno je obavijestiti države Regiona koje su potpisale Deklaraciju koja je usvojena na Ministarskoj konferenciji u okviru inicijative "Savjet ministara kulture Jugoistočne Evrope" održanoj na Cetinju 24.04.20010. godine.
- Pokrenuti pregovore sa zainteresovanim državama Regiona o konceptu i načinu osnivanja Centra, s ciljem definisanja konačnog broja članova, tj. ciljne teritorije koja će biti determinisana geografski.
- Obrazovati eksperstki tim, sastavljen od predstavnika zainteresovanih država, sa zadatkom da izradi Studiju izvodljivosti sa biznis planom za osnivanje Centra, kojom će se definisati programska i organizaciona struktura Centra, način osnivanja i rada i finansiranje. Studija Izvodljivosti sa biznis planom će biti dostavljena Vladi na razmatranje i usvanjanje, nakon čega će se pristupiti izradi osnivačkih akata.
- Organizovati osnivačku konferenciju za osnivanje Centra.

V SREDSTVA ZA REALIZACIJU ELABORATA

Za realizaciju ovog elaborata nijesu potrebna dodatna sredstva iz Budžeta Crne Gore, jer će se izrada Studije izvodljivosti sa Biznis planom, kao konačnog dokumenta finansirati iz sredstava planiranih za rad Ministarstva kulture.